

Mottagare
Regionstyrelsen

Resurssättning stödgivning kultur

Förslag till beslut i regionstyrelsen för slutligt beslut i regionfullmäktige

Regionstyrelsen beslutar att godkänna regionstyrelseförvaltningens äskande om ramförstärkning gällande

- 0,7 mnkr för hantering av stödgivning,
- 5,7 mnkr till stödets anslag och
- total indexuppräknig för samtliga stöd om 242 tkr.

Sammanfattning

Detta äskande till budgetberedningen utgår ifrån regionstyrelsens uppdrag 2023-02-22, ärende RS 2022/1473, åt regionstyrelseförvaltningen kring ekonomiskt behov och förslag till resurssättning gällande stödgivningen på kulturområdet.

Regionstyrelseförvaltningen ser att det krävs ramförstärkning för att hanteringen av stöden ska kunna leva upp mot kraven på transparens, kommunikation, bedömning, uppföljning och granskning. För att både kunna hantera fler stöd än tidigare samt i all stödhantering (även av befintliga stöd) svara mot lagkrav och regionala kvalitetskrav, ser förvaltningen behov av 700 tkr för kvalitetssäker stödhantering till tjänsteutrymme, ersättning till externa bedömare och kommunikationskostnader.

Gällande medel för stöden, är den nuvarande totala budgeten för stödgivningen 8,3 mnkr (2023). Utifrån ansökningstryck och jämförelser med andra regioner, bedömer regionstyrelseförvaltningen behovet till ramförstärkning om 5 700 tkr för utökade stödmedel.

Regionstyrelseförvaltningen ser också behov av årlig indexuppräknig på 3 % för samtliga stödformer.

Med bakgrund av detta äskar regionstyrelseförvaltningen:

- Ökade medel för hantering 700 tkr
- Ökade medel för stöd 5 700 tkr
- Årlig indexreglering för samtliga stödanslag 242 tkr

Regionstyrelseförvaltningen bedömer den äskade ramförstärkningen som rimlig och nödvändig. Ramförstärkningen svarar mot områdets omedelbara

behov och förväntas ge bättre förutsättningar för långsiktighet och ekonomisk hållbarhet för kulturområdets aktörer. Med tanke på det internationella politiska läget samt inflationsprognoser, görs bedömningen att den beskrivna ramförstärkningen utgör en lägstanivå för att säkerställa kvalitetssäker verksamhet mot regionala mål.

Ramförstärkning för hanteringen (700 tkr) samt indexreglering av samtliga stödanslag (242 tkr) bedöms vara nödvändiga från år 2024. Gällande ökade medel för stöden är förvaltningens bedömning att behovet är hela det föreslagna beloppet (5,7 mnkr). Enligt politiskt önskemål beskrivs även en möjlig prioriteringsordning över tre år (3 mnkr 2024, 2,1 mnkr 2025 och 1,3 mnkr 2026).

Ärendebeskrivning

Under arbetet med bidragsöversynen på kulturområdet har det framkommit behov av ökade resurser för stödgivningen. Framst gäller detta medel att fördela, men även till stödhanteringen. Detta äskande har föregåtts av en löpande dialog med kultur- och fritidsberedningen under 2022, en beskrivning av behoven (i projektrapporten) samt i ett informationsärende om resurssättning till kultur- och fritidsberedningen och regionstyrelsen (ärende RS 2022/1473).

Resurssättning

Den budget som finns tillgänglig för stödgivningen (exklusive fördelning för Kultursamverkansmodellen) samt de personella resurser som finns för handläggning, bedöms vara otillräckliga för att nå målen för stödgivningen samt för att möta gällande lag- och kvalitetskrav.

Hantering

Regionstyrelseförvaltningen ser att det krävs ramförstärkning för att leva upp mot kraven på transparens, kommunikation, bedömning, uppföljning och granskning. Ökade resurser krävs för utökad hantering både för att svara mot lagkrav för samtliga stöd och för att kunna hantera fler stöd än tidigare.

Lagkrav på jämlikhet och transparens i stödgivningen innebär exempelvis att fler personer görs delaktiga i bedömningen, framtagande och användande av tydligare bedömnings- och beslutsunderlag samt mer arbete med kommunikation och rådgivning (t ex stödugor). En ökad uppföljning krävs också för att kunna påvisa förflyttningar mot regionala mål samt följa regionala kvalitetskrav.

Kulturenheten har i dagsläget en underkapacitet för en rättssäker och kvalitativ hantering av stödgivningen. Den sammanlagda bedömningen är att en heltidstjänst behöver tillföras till Kulturenhetens stödhantering samt medel för kommunikation (t ex annonsering, stödugor m m) och ersättning till externa bedömare.

Regionstyrelseförvaltningen äskar därför **700 tkr för kvalitetssäker stödhantering.**

Stödmedel

Region Gotlands resurssättning på kulturområdet har halkat efter övriga Sverige. I bidragsöversynens kartläggning framgår i jämförelsen med de 10 utvalda kommunerna att det skulle krävas en ramutökning för kulturområdet på 22 mnkr för att nå medeltalet för kommunala kulturmedel. Det är i kategorin ”allmänt”, där bland annat stödgivning, barnkultur, infrastruktur m m ingår, som Gotland bottennoteras.

Dessutom saknar Gotland regionala medel utanför Kultursamverkansmodellen, vilket bland annat har hindrat stödgivning till fria professionella kulturskapare samt till regionala projekt och produktionsstöd. Under bidragsöversynens nationella jämförelse med övriga regioner märktes att Gotland var den enda region som inte hade stöd för fria professionella kulturskapare/företagare, vilket innebär sämre förutsättningar för denna grupp att verka här än i övriga Sverige.

Den totala stödbudgeten har över åren också minskats i omgångar, vilket har skapat försämringar i kulturutbudet för medborgarna och begränsat möjligheterna till regional kulturutveckling såväl som utveckling för områdets aktörer.

Med hänsyn till målen i Vårt Gotland 2040 behövs därför ytterligare resurser, framför mot prioriteringarna ”utveckla attraktionskraften” och ”stärka och utveckla näringslivet” men även ”utveckla kulturen och ta tillvara kulturmiljöerna”.

Ansökningstrycket på befintliga stöd visar också på områdets behov. Den nuvarande totala budgeten för stödgivningen (utanför Kultursamverkansmodellen) är 8,3 mnkr (2023). Ansökningarna för samma år ligger på 18,5 Mnkr, det vill säga 2,2 ggr högre – innan nya stöd har införts. Föreslagen ökad budget för stödgivningen svarar inte mot hela detta belopp, utan utgår ifrån beräkningar för varje stöd mot stödgivningens mål.

I dagsläget avslås många bra ansökningar pga medelsbrist. Nya aktörer har svårt att komma in och systemet uppfattas som ”cementerat”; svårgenomträngligt och oföränderligt. Förvaltningens bedömning är att det finns många aktörer som därför i dagsläget inte ens ansöker.

Totala ansökningsbelopp 2019-2022:

Mot bakgrund av detta äskar regionstyrelseförvaltningen **5 700 tkr för utökade stödmedel.**

Redogörelse för behovet per stödform

Ramförstärkning om 500 tkr för *projektstöd* har beviljats från 2023, vilket är en god start. Dock är bedömningen att områdets och Region Gotlands behov är större, för att kunna säkerställa att fleråriga projekt kan beviljas utan att hela budgeten låses upp. En rimlig nivå för projektstödet är därför 2 000 tkr.

Produktionsstödet är ett helt nytt stöd, speciellt riktat mot gruppen fria professionella kulturskapare – den grupp som har ringats in som särskilt behövande. Bedömningen är att 200 tkr för respektive konststart/område, dvs 1 800 tkr, skulle säkerställa skapande inom samtliga områden.

Stöd för publika arrangemang behöver tillföras mer medel för att kunna möta fler kultur- och konstområden. På grund av tidigare besparingar har en praxis vuxit fram att endast godkända arrangemang mot scen och salong, vilket har skapat begränsningar och gynnat vissa konstområden. Arrangemangsstödet fungerar ofta som inkörsport för nya aktörer som med tiden kan gå över till att söka verksamhetsstöd. I dagsläget finns inte kapacitet för detta. Totalt finns ett behov på 1 000 tkr.

Verksamhetsstödet är svårt översökt. Söksumman ligger årligen på ca 8 mnkr (budget 5,9 mnkr). I dagsläget kan inte nya aktörer stöttas, utan de hänvisas till att fortsatt söka arrangemangsstöd. För att avlasta arrangemangsstödet och säkerställa hållbarhet, såväl social som ekonomisk, är bedömningen att verksamhetsstödet behöver omfatta 7 000 tkr.

Det **årliga stödet till landsbygdernas lokaler** behöver ökas. Bedömningen är att det fasta beloppet bör höjas till 10 tkr/aktör samt att ytterligare medel krävs för samarbeten mellan aktörerna samt prioriteringar mot planer och övergripande mål. Totalt bedöms stödet behöva omfatta 1 000 tkr.

Investeringsstöd till landsbygdernas lokaler kan i dagsläget inte möta upp behoven. Årligen inkommer ansökningar på 1,1-1,5 mnkr och det finns ett stort behov av investeringar framåt bl a för miljömässig hållbarhet. En budget på 1 000 tkr skulle svara bättre mot behoven.

Stipendier för kulturskapare 16-25 år bedöms kunna ges inom befintlig budget.

Stipendier för yrkesverksamma kulturskapare är ett nytt stöd. Bedömningen är att dessa behöver ligga i nivå 40-50 tkr och årligen kunna delas ut till fem personer för att möta behoven och behovet är därför 200 tkr.

Residensstipendium Frankrike behöver kompletteras med medel för resa och båda residensstipendierna behöver medel för att synliggöra stipendiaterna på hemmaplan efter genomförd vistelse, 25 tkr.

Residensstipendium Westfalen-Lippe behöver kompletteras med medel för att synliggöra stipendiaterna på hemmaplan efter genomförd vistelse, 13 tkr. Detta bedöms kunna tillskapas genom omprioriteringar i befintlig budget.

Kulturpriset bedöms kunna ligga kvar på samma nivå som idag, men kompletteras med ett pris/en statyett som utformas av en utvald konstnär. Detta inklusive medel för synliggörande/publikmöte, innebär ett behov av ytterligare 25 tkr.

Beskrivning av varje stöds nuvarande budget, behov av ramförstärkning och målbudget:

STÖD	Budget 2023, tkr	Behov ramförstärkn, tkr	Summa, tkr
Projektstöd	500	1 500	2 000
Produktionsstöd	250	1 500	1 750
Arrangemangsstöd	450	500	950
Verksamhetsstöd	5 860	1 100	6 960
Årligt stöd landsbygdernas lokaler	525	475	1 000
Investeringsstöd landsbygdernas lokaler	625	375	1 000
Stipendier för unga kulturskapare	40	0	40
Stipendier för yrkesverksamma	0	200	200
Residensstipendium Frankrike	16	25	41
Residensstipendium Westfalen-Lippe	37	0*	50*
Kulturpris	25	25	50
SUMMA	8 328	5 700	14 041

* 13 tkr tillförs genom omprioriteringar i budget

Indexuppräknig

En ytterligare aspekt är att de flesta stödanslagen saknar indexreglering. Tidigare har endast ett stöd, verksamhetsstödet, indexreglerats med 2 %. De stöd som inte indexregleras minskar i realiteten årligen jämfört med inflation samt kostnads- och löneökningar. Region Gotland fördelar stöd för att säkerställa att externa aktörer erbjuder ett rikt kulturutbud för Gotlands invånare. Kultursektorn är personalintensiv och påverkas stort av löneökningar. När anslagen inte indexregleras, kan inte stödsummorna öka för att motsvara stigande löner, vilket påverkar verksamheternas utbud och utveckling negativt. För att möjliggöra ekonomiskt hållbara kulturverksamheter som kan skapa ett rikt kulturliv, ser förvaltningen behov av årlig indexuppräknig för samtliga stödanslag.

Det regionala anslaget till Kultursamverkansmodellen indexregleras årligen, tidigare med 2 % men äskande för 2024 ligger på 3 % för att bättre svara mot löneutvecklingen. Ur en jämlikhetsaspekt anser regionstyrelseförvaltningen att de stöd som ligger utanför modellen bör hanteras på samma sätt.

Den summa som förvaltningen äskar indexreglering för är 8 078 tkr. Eftersom nuvarande budget för produktionsstöd ligger inom Kultursamverkansmodellen och indexregleras därigenom, utgår dessa ur beräkningen.

Regionstyrelseförvaltningen äskar därför **årlig indexreglering av samtliga stödanslag på 3 %, 242 000 kr.**

Totalt äskande

- Ökade medel för hantering 700 tkr
- Ökade medel för stöd 5 700 tkr
- Årlig indexjustering för samtliga stödanslag 242 tkr

Möjlighet till prioritering

Med bakgrund av det ansträngda ekonomiska läget har förvaltningen ombetts beskriva en möjlig prioriteringsordning över tre år.

Ökade medel för hantering krävs omedelbart för att säkerställa att Region Gotland lever upp mot kraven på transparens, kommunikation, bedömning, uppföljning och granskning för samtliga (befintliga och nya) stöd. Regionstyrelseförvaltningen gör bedömningen att ramförstärkning för hanteringen är nödvändig från år 2024 (700 tkr).

Gällande ökade medel för stöden är förvaltningens bedömning att behovet är hela det föreslagna beloppet (5,7 mnkr). Om prioritering måste ske, beskrivs nedan en möjlig prioriteringsordning för stödmedlen över tre år.

Beskrivning av varje stöd, nuvarande budget och ramförstärkningar över tre år samt målbudget.

STÖD	Nuvarande budget, tkr	Ramförst 2024, tkr	Ramförst 2025, tkr	Ramförst 2026, tkr	Summa, tkr
Projektstöd	500		500	1 000	2 000
Produktionsstöd	250	700	500	300	1 750
Arrangemangsstöd	450	500			950
Verksamhetsstöd	5 860		1 100		7 000
Årligt stöd LL	525	475			1 000
Investeringsstöd LL	625	375			1 000
Stipendier unga kulturskapare	40	0			40
Stipendier för yrkesverksamma	0	200			200
Residensstipendium Frankrike	16	25			40
Residensstipendium Westfalen-	37	0			50
Kulturpris	25	25			50
SUMMA stödbudget	8 328	2 300	2 100	1 300	14 081
Kvalitetssäker hantering		700			700
SUMMA äskanden		3 000	2 100	1 300	

Bedömning

Föreslagen ramförstärkning är förvaltningens bedömning av behovet för att säkerställa kvalitetssäker verksamhet mot Region Gotlands mål. Beloppen svarar mot områdets omedelbara behov. Under dialogmöten och i enkäter i samband med bidragsöversynen, har många aktörer uttryckt ett stort behov av utökade medel för stödgivningen, då behovet kraftigt överskrider nuvarande

budget. Regionstyrelseförvaltningen bedömer den äskade ramförstärkningen som nödvändig för att skapa rimliga förutsättningar för hanteringen samt säkerställa långsiktighet och ekonomisk hållbarhet för kulturområdets aktörer.

Ramförstärkningen föreslås mot bakgrund av regionala mål i Vårt Gotland 2040. För att främja hälsa, delaktighet och trygghet kan kulturen spela en viktig roll för ett socialt hållbart Gotland, t ex i att minska skillnader i hälsa, öka hälsofrämjande och förebyggande insatser, stärka individens förutsättningar till egen försörjning samt skapa möjligheter för delaktighet och inkludering. För att utveckla kulturen och ta tillvara kulturmiljöerna bedöms förslaget ge förutsättningar för att bättre använda kulturen som kraft i samhällsutvecklingen, skapa ett rikt kulturliv med många aktörer samt bevara/använda/utveckla kulturarvet och kulturmiljöerna. Gällande att säkra kompetensen, kan ett aktivt kulturliv med bredd och spets bidra stort till ökad attraktionskraft för personer i arbetsför ålder. Förslagen ramutökning ger bättre förutsättningar att kunna stimulera innovation och förnyelse på kulturens område, något som i exempelvis OECD-rapporten beskrivs ge bättre förutsättningar för innovation generellt. Genom att öppna upp för stödgivning även till fria professionella kulturskapare (företagare), förbättras förutsättningarna att driva och utveckla företag på KKN-området. Sist men inte minst ges bättre förutsättningar att utveckla Gotlands attraktionskraft, stärka Gotlands attraktivitetsstärkande faktorer samt synliggöra Gotland som en attraktiv plats att bo, verka och leva på året om.

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att den föreslagna ramförstärkningen ger nya möjligheter till utveckling, för fria professionella kulturskapare, som lyfts som en prioriterad grupp. Bland annat ger stipendier för yrkesverksamma kulturskapare efterlängtade möjligheter till utveckling av skapandet. Med beskriven ramförstärkning kan också produktionsstöd inom samtliga konstarter stödjas, liksom projektmedel för samverkans- och utvecklingsprojekt med möjlighet till uppväxling mot regionala, nationella och internationella medel.

Under pandemiåren har förvaltningen sett att förstärkningar från både stat och region har betytt ett enormt uppsving för kulturområdet. Plötsligt har Region Gotland kunnat göra reella och kännbara förflyttningar, både mot målen i Kulturplan 2021-2024 och Vårt Gotland 2040. Ökade medel ger ökad verksamhet – och större engagemang och intresse från såväl allmänhet som kulturaktörer och politiker. Denna positiva utveckling vill förvaltningen bygga vidare på. Att tillföra resurser till stödbudgeten ger efterlängtad stimulans som förväntas generera både mer verksamhet/aktiviteter och högre kvalitet – en positiv förändring i utbudet till medborgarna.

Stödgivningen på kulturens område har varit eftersatt under många år jämfört med övriga Sverige och kulturaktörernas självförtroende och känsla av betydelse är lågt. I tider då Gotland som hemvist ifrågasätts av allt fler (privatpersoner som företagare), bland annat på grund av höga levnadskostnader, höjda resepriser och låga löner, är det viktigt att vi möter upp med stöden till kulturområdet och skapar rimliga förutsättningar för

verksamma kulturskapare på Gotland. Att tillföra resurser till stödbudgeten innebär ett stort signalvärde för området. Dels visar det på politisk vilja och drivkraft på kulturområdet, dels är det ett kvitto på att det arbete som utförs är uppskattat och betydelsefullt.

Att införa det nya stödsystemet kommer också att ställa nya krav på områdets aktörer. Bland annat kommer fler uppgifter att krävas in, för att kunna säkerställa lagkrav och motsvara förväntningarna gällande uppföljning. En utökad stödbudget är en morot i förändringsarbetet och gör det också möjligt för fler att få del av medlen.

Förvaltningen gör bedömningen att den föreslagna ramförstärkningen för stödgivningen är en bit på väg mot de 22-29 mnkr som kartläggningen har visat fattas för att Gotlands kulturresurser ska kunna stå sig i jämförelse mot övriga Sverige.

Om ramförstärkning inte sker eller att en successiv ramförstärkning tillförs mot målbudgeten, måste regionstyrelseförvaltningen prioritera åtgärderna för genomförandet. Det kan komma att påverka att hanteringen även fortsatt inte tillräckligt svarar upp mot lagkrav eller att vissa stöd utgår samt att stödgivningen inte kan svara upp mot målbilden.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

1. Rättslig grund/rättsligt perspektiv

Bedömningen är att ramförstärkning för hanteringen (700 tkr) skapar förutsättningar för att leva upp till lagkrav. Indexreglering av stödanslagen enligt samma princip som hanteringen av anslaget till Kultursamverkansmodellen bedöms motsvara krav på jämlikhet i stödgivning.

2. Ekonomiskt perspektiv

Bedömningen är att föreslagen ramförstärkning för stöden (5,7 mnkr) ger bättre förutsättningar för områdets aktörer ur ett ekonomiskt perspektiv gällande exempelvis långsiktighet och ekonomisk hållbarhet. Totalt äskande om 6,4 mnkr för stödgivningen samt indexreglering är rimligt utifrån områdets behov samt jämförelser med andra regioner.

3. Barnperspektiv

Bedömningen är att förutsättningarna för uppföljning av stödgivningen mot barnperspektivet tillgodoses genom föreslagen ramutökning för stödhantering (700 tkr). Utökad stödbudget (5,7 mnkr) och indexreglering av stödanslagen ger bättre förutsättningar för satsningar på barns skapande och kulturmöten.

4. Jämställdhetsperspektiv

Bedömningen är att förutsättningarna för uppföljning av stödgivningen mot jämställdhetsperspektivet tillgodoses genom föreslagen ramutökning för stödhantering (700 tkr) och utökad stödbudget (5,7 mnkr).

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

Bedömningen är att förutsättningarna för uppföljning av stödgivningen mot det geografiska perspektivet tillgodoses genom föreslagen ramutökning för

stödhantering (700 tkr). En ökning av stödbudgeten (5,7 mnkr) säkerställer bättre förutsättningar för ett levande kulturliv över hela Gotland.

6. Klimat och miljöperspektiv

Bedömningen är att förutsättningarna för uppföljning av stödgivningen mot klimat- och miljöperspektivet tillgodoses genom föreslagen ramutökning för stödhantering (700 tkr) samt utökad stödbudget (5,7 mnkr).

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 2022-10-25, RS 2022/1473

Regionstyrelseförvaltningen

Torsten Flemming
tf Regiondirektör